

CAPITOLUL I

„E o mare greșeală să crezi că primul venit te poate iubi. Ca să săvârșești această mare nebunie, trebuie să ai mult suflet și să afli tot atâtea și la cel pe care-l iubești... Mahomed a spus că femeile n-ar avea suflet...”

ANONIM

SĂ NE ÎNCHIPUIM O FAȚADĂ magnifică: arhitectul și-a desfășurat aici toate posibilitățile sale, iar omul, toată măreția fanteziei lui. Pe o temelie de treizeci de picioare înălțime, ale cărei pietre se îmbină perfect una cu alta și sunt lustruite într-un mod desăvârșit, se înalță douăzeci și patru de coloane canelate, pe care e așezată o friză de o admirabilă simplitate. Frumusețea, albeața ei nu se pot compara decât cu ale unei frunzi virginale de față tânără... În adâncul acestei galerii aeriene se află niște coloane plate și spațiul este aici atât de bine amenajat, încât lumina, aerul și privirea trec printre ele fără dificultate. Arhitravele, capitellurile și basoreliefurile sunt de un gust fără cusur. Geniul care a prezidat amenajarea Parthenonului a așezat cu propriile sale mâini pietrele acestui lăcaș. În dreapta și în stânga se ridică două pavilioane pătrate, încadrate perfect în ansamblul central; în mijloc, un minunat portal, deasupra căruia e sculptat un Apollo conducându-și cvadriga cerească: prezența acelu zeu în acel loc pare să anunțe că palatul, prea mare pentru micimea omului, este lăcașul nemuritorilor. Totul întărește această credință: puritatea aerului, strălucirea unui cer de azur și maiestuoasa repeziciune

a fluviului care, după ce a străbătut imperiul, se grăbește să-și aducă omagiul stăpânului acestui nou Olimp... Cât privește interiorul, noi, subsemnații, scriitorii modești, nu vom vorbi despre el, având în vedere că n-am avut niciodată cinstea de a fi poftiți înăuntru. Asta nu înseamnă că am admirat mai puțin imensa trudă pe care acest edificiu a impus-o celor zece generații de oameni și de animale. Într-adevăr, zânele și geniile, mai pe limba noastră, supraintendenții și miniștrii (presupunând că le-am putea da aceste nume și mai ales ultimul), care au construit acel vast monument, au stors pentru el mai bine de trei sute de ani de cazne și de sudoare (ale oamenilor lor, se înțelege): lucrătorii folosiți au fost în număr de 91.912.500.095.258.912.349.781.239; aceștia au mâncat: 258.954.988.578.959.000, 956.667.778.889.111.112 de oboroace de grâu pe jumătate stricat; mai bine de 359.105.905.920.597.810.009 de pungi cu morcovi, 32 de miliarde de livre de carne de vacă; în ceea ce privește vinul... fluviul curgea doar la o sută de pași de ei. Zidarii au stricat neintenționat diverse mașinării, în valoare de treizeci de milioane, aparținând statului; în ceea ce privește sculele lor, stricăciunile au fost în valoare doar de douăzeci și șapte de livre și zece bănuți... În concluzie, această clădire importantă nu este, la urma urmelor, decât un monument funerar, căci a murit acolo o mulțime de lume, fie la săpatul fundațiilor, fie la ridicatul schelelor, fie sub bățele șefilor, fie de foame, de sete, de frig, de căldură, de apoplexie, de epilepsie, de țâfnă sau de răpciugă.

Ceea ce posterității îi va fi greu să creadă e faptul că acel carbet¹ regal n-a costat decât vreo șaizeci de miliarde, care șaizeci de miliarde au fost achitate în mod scrupulos și fără nicio revoltă de cel mai spiritual dintre popoarele lumii. În concluzie, acea grămadă de pietre a văzut multe lucruri, dintre care despre unele e bine să vorbești, dar pe cele mai multe e bine să le treci sub tăcere. Construcția a fost întinată de vizitele a douăzeci de milioane de mincinoși și de lingușitori, adică vrem să spunem,

¹ Colibă uriașă, în Antile și Guyana franceză, construită din trunchiuri și frunze, care adăpostește mai multe familii.

de curteni; numărul înșelaților care s-au înghesuit în incinta sa se ridică la cincizeci de milioane, cel al pungașilor la patruzeci și nouă de milioane și... n-au pășit în ea decât treizeci și doi de oameni cinstiți, și încă și dintre aceștia, douăzeci și cinci, victime ale virtuților lor, au fost alungați în mod rușinos.

Această capodoperă a geniului oamenilor, această somptuoasă dovadă a tuturor necazurilor lor va dăinui oare? Nu știm... Important pentru noi e doar faptul că în 1788 ea exista și că eroina noastră locuia atunci în acel palat nemaipomenit, dar când spunem în înseamnă de fapt invers!

Dragă cititorule! Noi îi iubim mult pe cititori, dar mai ales pe cei care, în loc să ne laude (locare), ne cumpără. Nu-ți vom aduce ocară de a crede că, după descrierea noastră amănunțită, te vei strădui să afli numele aceluia palat... Totuși, în cazul în care noi vom fi fost neclari, căci suntem mult prea politicoși pentru a da vina pe perspicacitatea dumitale, te invităm – după ce menajera dumitale, urâtă sau frumoasă, îți va aduce cafeaua sau orice altceva, deci după ce vei fi cu stomacul plin, cu burta pusă la cale, cu picioarele calde și cu ideile limpezi – să ieși, pe orice drum vei vrea, în Piața Saint-Germain-l'Auxerrois, având toată precauția de a-ți înălța cu mândrie capul și de a deschide ochii. După ce vei fi văzut și recunoscut Luvrul, coboară un pic acel cap mândru și vei zări, lipit de poarta mare din stânga, un mic butoi... care e locuința Fanchettei.

Această locuință nu l-a costat decât o zi de muncă pe Jean Matigot, din strada Verrerie 64. L-a meșterit între gustarea de dimineață și masa de seară. Fata i-a plătit pe loc șase franci și n-a profitat de sudoarea nimănui pentru a-și plăti datoria. Nu s-a stricat nimic util. N-a pierit nicio ființă, ci doar un biet vierme pe care l-a zdrobit rindeaua. Orice s-ar spune, acel butoi diogenic era și el locuit de un om, ca și Luvrul, căci avea șase picioare în înălțime și nouă în circumferință.

În plus, conținea chiar și un fotoliu mâncat de carii, căci fusese scos la licitație de către primul consilier cleric ce făcea parte din Parlamentul Parisului; se mai găseau de asemenea,

în butoi, buzunare unde se aflau ciorapi rupți, lână, andrele de tricotat; butoiul era acoperit cu o bucată de tafta înnegrită, care fusese odată de un alb moarat, rămasă din rochia pe care o avusese domnișoara de la Vallière în ziua... sau în noaptea în care Ludovic al XIV-lea... dar șșșt! să păstrăm secretele de stat! Puterea are mare trecere la răposata Bastilie!

Această casă modestă se afla acolo întocmai ca o violetă alături de un stejar. Niciodată vreunul dintre cei care au locuit la Luvru n-au avut sufletul atât de liniștit ca Fanchette, deși nu avea pe acest pământ nici tată, nici mamă, nici pergamente, avere sau alte dovezi ale vieții sociale. Era veselă, prin urmare săracă. Săracă? Nu, fiindcă plătea câte un franc capitație¹ pentru niște obiecte ce valorau mai mult de o sută de mii, și anume: o talie frumoasă, brațe rotunde și durdulii, două mâini ale căror degete prelungi și subțiri se sfârșeau cu niște unghii de culoarea petalelor detrandafir, picioare mici, doar de două degete – încântător indiciu!..., *item* doi sâni mici, rotunjori, tari și bine despărțiți, ce începeau a se împlini, a deveni frumoși și a fremăta; în sfârșit, gura îi era ca o rodie, ochii ca stelele, dinții ca perlele, obrazul ca o piersică, fiecare gest, plin de grație, iar ea întru totul o încântare.

Nu vă înflăcărați și să nu credeți că era totuși desăvârșită; năsucul ei frumos nu era acvilin, sprâncenele, perfect arcuite, din păcate puțin cam prea stufoase, dădeau fizionomiei sale o expresie de mândrie, care s-ar fi potrivit oricărei alteia, dar nu unui sărman copil găsit; ochii ei negri erau prea mari, iar genele, prea lungi, le diminuau strălucirea aproape umedă. Dar aceste cusururi nu însemnau nimic în comparație cu acela pe care-l vom semnala acum: frumoasa Fanchette, da, trebuie s-o spunem, fiică a sărăciei și a virtuții, nu avea acel ten palid, apanajul fetelor din aristocrație, descris de adoratorii lor prin interesantul cuvânt „paloare“, rezultatul inevitabil al nopților pierdute pe la baluri, la recepții, la concerte și la alte o mie de distracții pe care nu le cunoașteți.

¹ Impozit pe cap de om

Sigur că e vina dumitale, amabile cititor, dacă n-ai văzut-o pe Fanchette trudind în butoiul ei, cu privirea coborâtă pudic, dar ridicând-o cu grație pentru a trage cu ochiul, desigur, în mod involuntar, la fiecare cavaler frumos care trecea pe sub acea poartă a Luvrului. Era în iunie și toți negustorii își datară, în acea zi, toate scrisorile cu cifra 27. La Saint-Germain-l'Auxerrois ceasurile bătuseră ora trei, anunțând vecernia. Foarte puțină lume se dusesse la slujbă, având în vedere că plouase toată ziua și știți și dumneavoastră cam ce urmează după o ploaie la Paris.

De două minute, Fanchette – cu privirea fixată asupra străzii Prêtres – urmărea, plină de curiozitate, mișcările unui tânăr destul de arătos, îmbrăcat în negru din cap până în picioare și care părea să se îndrepte spre dugheana ei. Văzând grija cu care-și puneă pe fiecare piatră ieșită în afară picioarele cu încălțări foarte curate, ai fi spus că mergea pe cărbuni aprinși, după exemplul nu știu cărui sfânt. Datorită manevrelor savante, tânărul izbuti să străbată oceanul de noroi ce acoperea piața și, cu ingeniozitatea sa, se străduia să treacă peste pârâu când, cu o voce ascuțită îl făcu să se oprească exact în timpul saltului grațios pe care voia să-l facă. Strigătul ieșise din gâtul unei ființe înaltă de patru picioare și nouă degete, cu o mutră de dihor, cu picioare sprintene și cu spinarea murdară de noroi, oh, dar ce murdară! Purta o tașcă plină cu acte care-l acoperea aproape. Acea ființă se numea Courottin și era un mic slujbaș al unui procuror.

– Domnule Vaillant! Domnule Vaillant! Sunteți așteptat la Palat...¹ E vorba de afacerea Monseniorului duce de Parthenay... Iată dosarul!

Rostind cuvintele cu un glas de trâmbiță, Courottin agită dosarul pe care-l scosese din tașca lui enormă; mișcarea fu executată cu întreg orgoliul unui tânăr recrut purtând un vechi drapel.

La strigătele ascuțite, notarul, căci asta era, se întoarse, făcu un gest poruncitor și sări ușor peste pârâu pentru a înainta spre butoiul pe care-l asedia cu privirea. Pe măsură ce se apropia, chipul Fanchettei se însuflețea, răsuflarea îi devenea sacadată,

¹ E vorba de Palatul de Justiție.